

ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ РЕСУРСІВ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В АРЕАЛІ ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ МІСТА ЧЕРКАСИ

Радчук Тетяна

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету географії, історії та туризму
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Яковчук Олександр

*кандидат географічних наук, доцент,
декан факультету географії, історії та туризму
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
м. Рівне, Україна*

Сучасні туристичні процеси в більшості розвинутих країн світу характеризується стабільними тенденціями зростання зовнішніх і внутрішніх туристичних потоків, а також концентрацією використання туристичного потенціалу в їх туристичних дестинаціях – спеціалізованих територій та просторових об'єктів, орієнтованих на обслуговування туристів. На фоні визнання таких туристичних дестинацій, як Київ, Львів, Одеса, Трускавець, Буковель тощо, «в тіні» і поза увагою залишаються інші туристичні дестинації, зокрема – Черкаси, обласний центр центрально-українського регіону, який традиційно асоціюється і пересічних громадян зі спадщиною видатних діячів української культури та історії Тараса Шевченка і Богдана Хмельницького, хоча, по суті, її географічна локалізація знаходиться поза межами даного міста.

Туристичний потенціал дестинації Черкаси не обмежується зазначеним культурним надбанням, тому головною метою даної роботи є саме визначення додаткових туристичних можливостей Черкас у контексті застосування концепції «розширеного туристичного простору функціонування дестинації». Згідно даної концепції туристична дестинація – це певна частина географічного простору-часу, яка є місцем тимчасового перебування або подорожування туристів, володіє усіма необхідними ресурсно-інфраструктурними та соціально-економічними елементами забезпечення туристичного процесу, концентрує в певному центрі туристську увагу щодо туристичного потенціалу, який розміщується у так званій «зоні впливу дестинації» поза межами базової сервісної прив'язки туристів (розміщення, транспортування).

У даному контексті розглянемо можливості розвитку Черкаської туристичної дестинації на засадах кластерного підходу. Оразу зауважимо, що її асоціювання з усією Черкаською областю є помилковим, оскільки обґрунтовані просторові параметри даної дестинації охоплюють: центр-власне саме місто Черкаси з усім різноманіттям туристичних ресурсів та інфраструктури, концентрацією туристичного підприємництва і транспортних можливостей, а також найближчі околиці міста, туристичний потенціал яких є доступний; зона впливу («простір конвергенції туристичного потенціалу») – певна частина Черкаської області в межах такої автотранспортної або залізничної доступності, яка дозволяє повноцінно спожити деякі актуальні туристичні послуги протягом 1 дня, за умови тимчасового проживання туриста саме в центрі дестинації – місті Черкаси.

Черкаси. Крім власне звичайних видів туристичної спеціалізації, які притаманні практично кожному крупному обласному центрі, а саме: ділові поїздки, пов'язані із адміністративним статусом міста, бізнес і шопінг туризм населення самого міста і районів Черкаської та суміжних областей, культурно-подієвий туризм, пов'язаний із місцевими театрами і концертним залом, екскурсійно-пізнавальний туризм, пов'язаний із місцевими музеями та історичною спадщиною, в Черкасах представлені і досить нетрадиційні сегменти туристичного ринку: індустріальний туризм, пов'язаний із наявністю гігантів української хімічної («Азот») та автомобільної («Богдан») промисловості, вітрильний туризм та інші види активного відпочинку на Кременчуцькому водосховищі.

Стримуючим фактором розвитку туризму в самих Черкасах є відсутність залізничного вузла-терміналу, внаслідок чого більшість пасажирських потягів слідує повз місто за 20 км через Смілу (залізнична станція імені Тараса Шевченка), більше того зупиняються переважно у нічний час. В такій ситуації є очевидною безальтернативність автомобільного транспорту, потенціал використання якого значно зростає географічною детермінантою – річкою Дніпро і Кременчуцьким водосховищем. Роль річкового транспорту не має значення ні для пасажирських перевезень, ні для річкових круїзів, тоді як нерегулярність діяльності Черкаського аеропорту спрямована переважно на виїзний сезонний туризм. Варто зазначити, що туристичний потенціал власне міста Черкаси – центру даної дестинації, значно поступається туристичному потенціалу зони впливу цієї дестинації, що й визначає додаткову актуальність даного дослідження. Тому, розглянемо більш детально туристичну особливість кожної із зазначених фокус-точок (згрупованих у функціональні кластерні блоки).

На північний захід в сторону руху до Київської області знаходиться так званий «північний туристичний кластер» Черкаської дестинації,

зокрема: 1) місто Канів – тут знаходяться Національний Шевченківський заповідник із могилою Великого Кобзаря, Канівський природний заповідник, Канівська ГЕС, річка Дніпро; 2) село Мошни, яке цікаве для туристів-екскурсантів цікавою історико-архітектурною спадщиною, 3) село Будище, де знаходиться санаторій «Мошногір'я», відомий своєю мінеральною водою, яка за своїм хімічним складом близька водам німецьких курортів Баден-Баден і Аахен і являє собою аналог Миргородського типу води (хлоридно-натрієво-кальцієва, слабо лужна); 4) рекреаційна і пляжна зона на р. Дніпро в районі села Сокирна, крім того, центр зеленого і рибальського туризму; 5) Черкаський бір або Мошногірський ліс – останній реліктовий сосновий ліс дольодовикового періоду на території України, який зберігся в природному стані – зона екологічного і спортивного туризму, активного відпочинку і вихідної рекреації в лісових умовах.

На південний схід в сторону руху до Кременчука і Дніпра знаходиться так званий «південний туристичний кластер» Черкаської дестинації, зокрема: 6) місто Чигирин – центр Національного історико-культурного заповідника «Чигирин» з рядом архітектурних та історичних пам'яток козацької доби, зокрема відреставрований комплекс Резиденції гетьмана Богдана Хмельницького і Замкова гора; 7) філія заповідника «Чигирин» у селі Суботів; 8) заповідне урочище Холодний Яр – об'єкт як екологічного і зеленого туризму у селах Мельники та Буда, 9) Державний історико-культурний заповідник у місті Кам'янка.

На захід в сторону руху до Умані через Шполу знаходиться «західний туристичний кластер» Черкаської дестинації, який, незважаючи на певну віддаленість має декілька видатних і унікальних туристичних об'єктів, зокрема: 13) місто Шпола, цікаве тим, що є «геомаркером» для свідомих туристів, оскільки розміщується саме в географічному центрі державної території України, 14) центр зимового відпочинку «Водяники» у Звенигородському районі Черкаської області, що позиціонує себе як лідер гірськолижного спорту і туризму в Центральній Україні №1, має доволі розвинуту інфраструктуру катання і рекреації, 15) село Моринці – батьківщина Тараса Шевченка, де функціонує відповідний історико-культурний комплекс.

16) Державний історико-культурний заповідник в Корсуні-Шевченківському, із рядом історичних пам'яток Давньокіївської княжої доби і Козацької доби, архітектурний шедевр – палац князя Понятовського з прилеглим парком на річці Рось.

Таким чином, зазначена туристична спадщина дійсно є тим «коштовним намистом», яке «оперізує» центр Черкаської дестинації, що й визначає її просторову структуру та географічні особливості здійснення

туристичних подорожей за маршрутом так званої «Золотої підкови» Черкащини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Черкаси туристичні [Електронний ресурс] : Офіційний блог Туристично-інформаційного центру міста Черкаси : [офіційний веб-сайт]. – Режим доступу: <https://cherkasy-tour.livejournal.com>.
2. Черкащина туристична [Електронний ресурс] : Офіційний туристичний портал Черкаської області [офіційний сайт]. – Режим доступу: <http://tourismincherkasyregion.gov.ua/ua>.